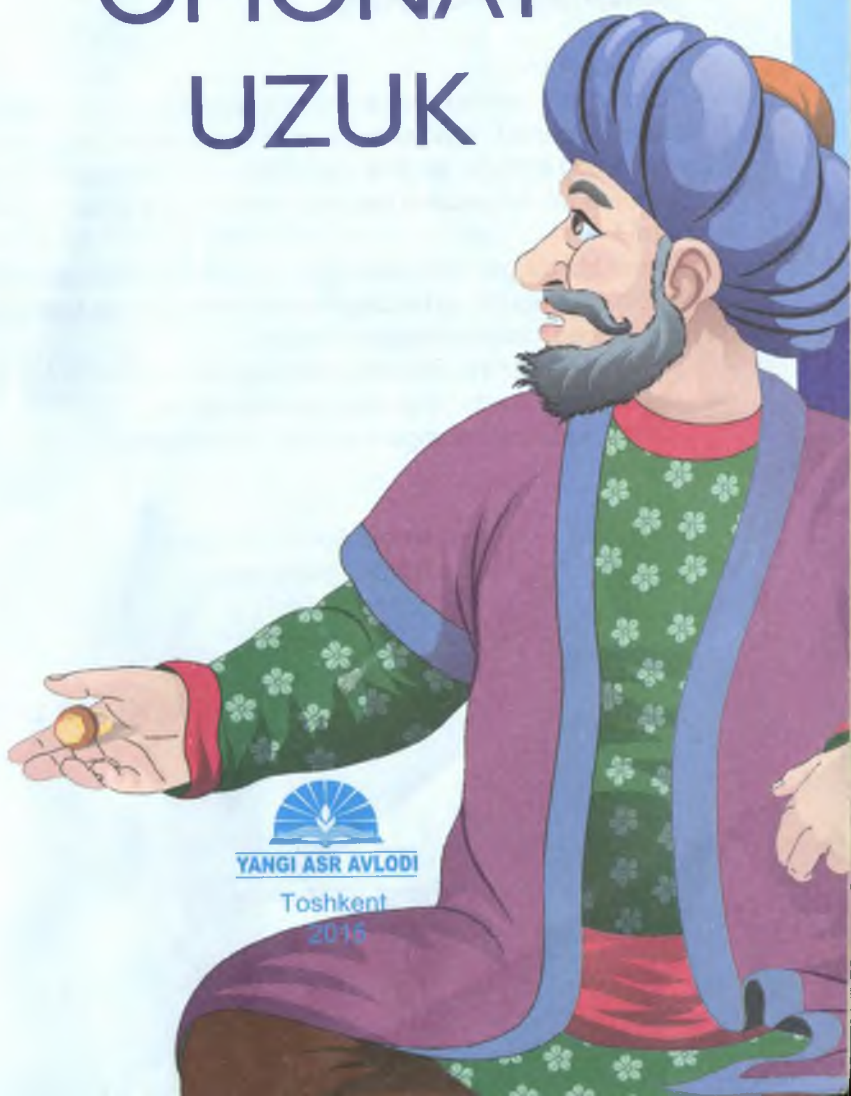

3 O'x 2
0-55

IBRATLI ERTAKLAR

OMONAT UZUK

Toshkent
2016

Yo'qolgan bolta

Bir o'tinchining boltasi yo'qolib qolibdi. Ti-rikchiligi shu boltaga bog'liq bo'lgani uchun u qayg'uga cho'mibdi. Boshqa bolta sotib olishga puli bo'lmaganidan, yig'lab Xudoga yolvoribdi:

– Allohim, boltam bo'lmasa oilamni boqish uchun qanday pul topaman?! Bizni och tashlab qo'yma!..

Allohning o'tinchiga rahmi kelib, farishtalaridan bi-rini yordamga yuboribdi. Inson qiyofasidagi farishta o'tinchining yoniga kelibdi.

– Nima qidirypasan? Bir nimangni yo'qotdingmi? – deb so'rabdi yoqimli ovoz bilan.

O'tinchi boshidan o'tgan voqeani yig'lab aytib be-ribdi.

– Kap-katta odam shunday oddiy buyum uchun ham yig'laydimi? Men senga yo'qotgan boltangni topib beraman, – debdi farishta va o'tinchiga oltin soplil bolta uzatibdi. Boltani ko'rgan o'tinchi:

– Bu mening boltam emas. Menga bu kerak emas! – deb e'tiroz bildiribdi.

Farishta unga kumush soplil bolta uzatibdi. O'tinchi buni ham rad etibdi. Oxiri farishta o'tinchiga yo'qot-ganiga o'xshagan yog'och soplil bolta beribdi. Bu safar o'tinchi:

– Mana shunisi boltamga o'xshar ekan, – debdi va boltani olib farishtaga minnatdorlik bildiribdi. Farishta o'tinchining halolligiga qoyil qolib, oltin va kumush sopli boltalarni ham unga sovg'a qilibdi.

Chipor tovuq

Chipor tovuq kun chiqayotganida katagiga tuxum qo'yibdi. So'ngra g'oz yurish qilib qishloqqa yo'l olibdi. Kun bo'yi qaqag'lab, butun qishloqqa tuxum qo'ygani haqida maqtanib chiqibdi. Shu yaqinda kichkina ko'l bor ekan. Chipor tovuq qaqag'lab ko'l yaqiniga boribdi. Ko'lda yashaydigan ona baliq suvdan boshini chiqarib, tovuqqa tanbeh beribdi:

– Yetar, shuncha ming'irlaganing! Bitta tuxum qo'ydim, deb ertalabdan beri maqtanasan. Men ham bugun tuxum qo'ydim, lekin senga o'xshab bir dona emas, o'n ming dona! Senga o'xshab dunyoni boshimga ko'targanim ham yo'q, boshqalarga aytganim ham yo'q.

Sen-chi? Maqtanchoqlik yaxshi emas. Maqtanchoqlik yaxshilik keltirmaydi. Axir, "Maqtanma g'oz – hunaring oz!" degan gapni eshitmaganmisan!

Shundan keyin chipor tovuq maqtanchoqlikni bas qilibdi.

Mushuk va itning do'stligi

Bir bor ekan, bir yo'q ekan. Bir mamlakatda baxtiyor er-xotin yasharkan. Ularning qimmatbaho sehrli uzugi bor ekan. Kutilmaganda o'sha uzukni yo'qotib qo'yishibdi. Shundan keyin oiladan baraka ko'tarilibdi, er-xotin qashshoqlikka yuz tutibdi. Oxiri nonga ham pul qolmay, tilanchilik qila boshlashibdi. Er-xotinning bir necha yildan beri bog'da boqayotgan bir iti va mushugi bor ekan. Oila boshiga tushgan yo'qchilik jonivorlarga ham bilinibdi. Xo'jayinlari it va mushukka ham yegulik bera olmay qolgan ekan-da.

It va mushuk qalin do'st ekan. Bir kuni ikkisi bu ahvolni qanday qilib o'nglash mumkinligi haqida bosh qotirishibdi. It boshlariga tushgan bu musibatga uzuk sababchi ekanini, uni zudlik bilan topish kerakligini aytibdi. Mushuk:

– Tushunarli, ammo uzukni topib olganlar maxsus qutida saqlashsa kerak. Uzukni topgan taqdirimizda ham qutini ocholmaymiz, – debdi.

– Mushukvoy, sen bir sichqon topasan. Sichqon qutini kemiradi va uzukni qo'lga kiritamiz, – deya maslahat beribdi it.

Aytganlaridek, mushuk darrov sichqon topibdi va uchovlon rejani amalga oshirishga kirishibdi. Yo'lda ketayotganlarida, ro'paralaridan soy chiqibdi. It mushuk bilan sichqonni navbati bilan ustiga mindirib suvdan o'tkazibdi. Uyda ham tuproqni qazib, mushuk bilan sichqon kira oladigan teshik ochibdi. Sichqon seyfni kemirib bo'lganida mushuk uzukni tanibdi va uni olib uydan chiqibdi. Qaytayotganlarida it yana mushukni soydan o'tkazib qo'yibdi. Ammo yo'llarida boshqa to'siqlar ham chiqibdi. It to'siqlarni oshib o'ta olmay, qolib ketibdi. Mushuk esa devordan, tomdan sakrab uyga tezroq yetib boribdi. Itni kutmay, uzukni er-xotinga topshiribdi.

Uzukni ko'rib ular nihoyatda xursand bo'lishibdi va mushukka rahmat aytishibdi. Mushuk uchun uydan alohida joy tayyorlab, uni boshlariga ko'tarishibdi. Ko'p o'tmay, it ham uyga qaytibdi. Er-xotin itni daydib yuribdi, deb o'ylab rosa kaltaklashibdi. Unga mushukni o'rnak qilib ko'rsatishibdi. Itni uyga kirgizmaslikka qaror qilishibdi. Mushuk qish kunlarida issiq uyda huzur qilib yotar, it esa sovuqdan dir-dir titragancha hovlida yasharkan.

Shu-shu, it bilan mushukning orasiga sovuqchilik tushibdi. Ikki jonivor bir-biriga dushman bo'lib qolibdi. It mushukni ko'rgan joyida quvlashga tushar, mushuk esa uyalgani, qo'rqqani va vijdon azobi tufayli qochar ekan.

Omonat uzuk

Qadim zamonda katta shaharda bir qozi yasharkan. Kunlarning birida ikki kishi qozining eshigini qoqib kelibdi. Ulardan yoshi kattarog'i gap boshlabdi:

– Janob qozikalon, iltimos, arzimga quloq solsangiz. Bir yil oldin hajga borishni niyat qilib, yo'lga hozirlik ko'ra boshladim. Qimmatbaho uzugim bor edi. Uni yo'lda yo'qotib qo'ymay deb do'stimga berib ketdim. U do'stim ham devor-darmiyon qo'shnim edi. "Uzukni ol. Bu senga omonat. Qaytib kelsam olaman", – dedim. Uch kun oldin muborak safardan qaytdim. Do'stimdan uzukni so'rasam: "Nimalar deyapsan! Men sendan hech qanday uzuk olmadim", – dedi. Odam ham shunaqa g'irrom bo'ladimi? Qo'shnichilik qayoqda qoldi? Ham yolg'on gapiryapti, ham omonatni qaytib bermayapti.

Qozi da'vogarning gapini diqqat bilan eshitgach, uning sherigidan so'radi:

– Xo'sh, sen nima deysan? Uning da'vosi to'g'rimi? Uzukni rostdan ham olganmiding?

Do'sti da'voni uzil-kesil rad etibdi:

– Nima ham dey, janob qozikalon! U yolg'on gapiryapti. Maqsadi – sizni aldash. Men uzuk-puzuk olmadim. Bu tuhmatdan boshqa narsa emas. Gapi rost bo'lsa, guvoh keltirsin!

Qozi ozgina o'ylagach, da'vogardan so'rabdi:

– Guvohing yo'qligi chatoq bo'libdi. Ayt-chi, uzukni qayerda berganding?

– Quyoshli kun edi. Yo'l chekkasida daraxt bor edi. O'sha yerda bergandim. Afsuski, uzukni topshirayotganimga hech kim guvoh bo'lmagandi. Do'stim menga xiyonat qilishini bilmagandim-da!

– Yaxshi, – dedi qozi. – Unday bo'lsa, borib o'sha daraxtdan guvohlik berish-bermasligini so'rab kel. Kim bilsin, balki Allohning qudrati bilan daraxt tilga kirar va kim haq-u, kim nohaq ekanini aytib berar. Sen borib kelguningcha, bu odam yonimda o'tiradi.

Da'vogar darhol yo'lga chiqibdi. Oradan allazamon vaqt o'tsa ham qaytmabdi. Qozi ham, da'vogarning do'sti ham betoqatlana boshlabdi.

– Namuncha hayalladi bu odam? Ketganiga qancha vaqt bo'ldi, ammo hali ham qaytmadi, – debdi qozi.

– Qanot taqsa ham tez qaytmaydi. Chunki u daraxt juda ham olisda, – deya gapga aralashibdi gumonlanuvchi kishi.

Qozi buni eshitib o'rnidan turibdi-yu, ishonch bilan shunday debdi:

– Mana, yolg'on gapirganing va uzukni olganing ma'lum bo'ldi. Qo'ygan tuzog'ingga o'zing tushding. Agar uzukni olmagan bo'lganingda edi, o'sha daraxt qanchalik olisda ekanini ham bilmas eding. Ko'rdingki, xudoning qudrati bilan daraxt tilga kirib guvohlik berishi mumkin. "Yolg'onning umri qisqa" degan hikmatni eshitmagan ko'rinasan. Qani, darhol uzukni olib kelib, qaytarib ber!

Olaqarg'a

Qadim zamonda olaqarg'a bo'lgan ekan. U boshqa olaqarg'alardan kattaroq ekan. Shuning uchun ham ularga past nazar bilan qararkan.

Bir kuni u qoraqarg'alarining oldiga boribdi. Ular bilan suhbatlashmoqchi bo'libdi. Ammo qoraqarg'alar: "O'zingni ham, ovozingni ham yoqtirmadik" deb, uni quvib yuborishibdi.

Olaqarg'a qaytayotib, kabutarlarga duch kelibdi. Ularga taqlid qilib: "Men ham kabutarman", – deb oralariga kiribdi. Ikki kun umuman ovoz chiqarmabdi. Kabutarlar uni o'zlaridan deb o'ylab indashmabdi. Ammo uchinchi kuni olaqarg'a bir qag'illagan ekan, yolg'oni oshkor bo'lib qolibdi.

Kabutarlar:

– Bunday ovoz chiqaradigan kabutar bo'lmaydi, – deb quvib yuborishibdi.

Olaqarg'a nima qilsin? Yana qavm-qarindoshlarining yoniga qaytibdi. Ular ham manmanlikka berilgan olaqarg'ani qabul qilishmabdi. "Bizni nazar-pisand qilmading. Endi oramizda senga joy yo'q", – deyishibdi.

Bu voqea olaqarg'aga saboq bo'libdi. U o'shandan buyon hech kimga past nazar bilan qaramaydigan bo'libdi.

O'zboshimcha Alining boshidan kechirganlari

Kunlarning birida Alining onasi tushdan so'ng keladigan mehmonlarni kutib olishga tayyorgarlik ko'rar edi. O'g'lini ro'paradagi bog'dan bir bog' o'tin olib kelishga jo'natibdi. Ali bog'da ozgina o'tin to'plabdi. Ammo havo issiq bo'lgani sababli, o'tinni uyga olib borishdan avval bog' yonidan oqib o'tgan daryoda cho'milishga qaror qilibdi. Yechinib, o'zini suvga tashlabdi. Suv billurdek toza va iliq ekan. Ali bir u tarafga, bir bu tarafga suzib, vaqt qanday o'tganini bilmay qolibdi.

Onasi Alini kutib o'choqqa o't yoqolmay o'tirgan ekan. Oxiri xavotirlanib, o'g'lini qidirishga tushibdi. Butun bog'ni qidiribdi, ammo quloqsiz o'g'lini topolmabdi. Nihoyat, daryo qirg'og'iga boribdi. Alining kiyimlarini ko'rib, o'g'li suvda ekanini bilibdi. Onasining jahli chiqibdi.

– Senga nima degandim? – deb koyibdi suvda bama-ylixotir suzib yurgan Alini. – Kiyimlaringni olib ketaman. Ko'ramiz, yalang'och qanday kelar ekansan?

Ali juda ham qo'rqibdi. Haqiqatan ham, kuppa-kunduzi uyiga qanday qilib kiyimsiz qaytishi mumkin?! Kech kirgunicha suvda qolishga majbur bo'libdi. Qorni ochibdi. Buning ustiga, shamollab ham qolibdi. Kun qoraya boshlagach, sekin suvdan chiqibdi, mushuk kabi daraxtlar orasidan yurib, uyiga yo'l olibdi. Shu payt

qo'shni ayol uyidan chiqqanini ko'ribdi va uyalganidan daraxtga chiqib olibdi. Sovuqdan dag'-dag' titrab daraxtda kutib o'tiribdi.

Uyiga amal-taqal yetib olibdi. Ali o'sha kundan keyin onasiga aytmay cho'milgani ketib qoldi, deb o'ylaysizmi? Aslo! Chunki o'sha voqea unga yaxshigina saboq bo'lgan edi.

Tuzoqqa tushgan tulki

Bir kuni bo'ri kattakon qo'yni tutib olib, uyasi tomon yo'l olibdi.

– Endi bir hafta o'rmonga chiqmay yeb yotaman, – debdi quvonib.

Qo'y go'shti hidini sezgan tulki bo'rining uyasi atrofida aylanib qolibdi.

– Bo'ri, do'stim, ko'rinishing qanday yaxshi! – deya unga xushomad qilibdi.

Ammo tulkinging tilyog'lamaligi bo'rining ko'nglini yumshatmabdi.

– Yo'qol bu yerdan! Nima uchun kelganingni yaxshi bilaman. Darding qo'y go'shtidan bir parcha olish. Tezroq ketmasang, qo'y o'rniga sening go'shtingni yeyman! – deb dag'dag'a qilibdi bo'ri.

Tulkinging kayfiyati tushib, u yerdan uzoqlashibdi. Ammo uyiga emas, cho'ponning oldiga boribdi. Cho'pon uzoqdan tulkini ko'rar-ko'rmas tayog'ini qo'lga olibdi. Ammo tulki dumining itnikidek bir u tomonga, bir bu tomonga silkitib turishidan yaxshi niyatda kelganini bilibdi. Tulki shunday debdi:

– Cho'pon og'a, sizga xushxabarim bor. Agar ozgina yegulik bersangiz, aytaman, – debdi.

Cho'pon irg'itgan go'shtni pok-pokiza tushirgach:

– Qo'ylaringizga zarar keltirgan bo'ri hozir og'ir kasal. Qiynalmasdan ushlab olishingiz mumkin, – debdi. So'ng cho'ponni bo'rining uyasiga boshlab boribdi. Cho'pon qochishga shaylangan bo'rini tutib olib, rosa kaltaklabdi. Vaziyatdan foydalangan tulki esa darhol bo'rining uyasiga kirib, qo'y go'shtini yeyishga tushibdi. Shu mahal itlarning hurigani eshilibdi. Suruvni qo'riqlaydigan itlar cho'ponni qidirib yo'lga chiqqan, iz va is olib, bo'rining uyasiga kelgan ekan.

Tulki jon holatda qocha boshlabdi. Itlar esa uni ta'qib qilibdi. Qocha-qocha tulkinging tinkasi quribdi, itlar uning oyoqlarini tishlashibdi. Hammayog'i qonga belangan bo'lsa-da, tulki amallab itlar ta'qibidan qutulib qolibdi.

– Men bunga loyiqman, – deb o'ylabdi u. – Bo'riga choh qazib, unga o'zim tushdim.

Noshukur laylak

Sohil bo'yini kezib yurgan laylak daryo suvini tomosha qilar, qorni to'q bo'lganligi sabab o'ynoqlab suzayotgan baliqlarga bepisand qarardi.

Shu mahal kattakon zog'orabaliq laylakning oyoqlari orasidan suzib o'tibdi.

– Yo'q, yo'q, bu baliq judayam yog'li ko'rinadi. Keyin unchalik yosh ham emas, shekilli. Men hali bundan yaxshirog'ini topib yeyman.

Birozdan keyin laqqabaliq ko'rinibdi. Boshini suvdan chiqarib, atrofnı tomosha qilayotgan laqqabaliqni laylak tumshug'i bilan osongina tutib olishi mumkin ekan. Ammo u laqqabaliqni ham nazariga ilmabdi.

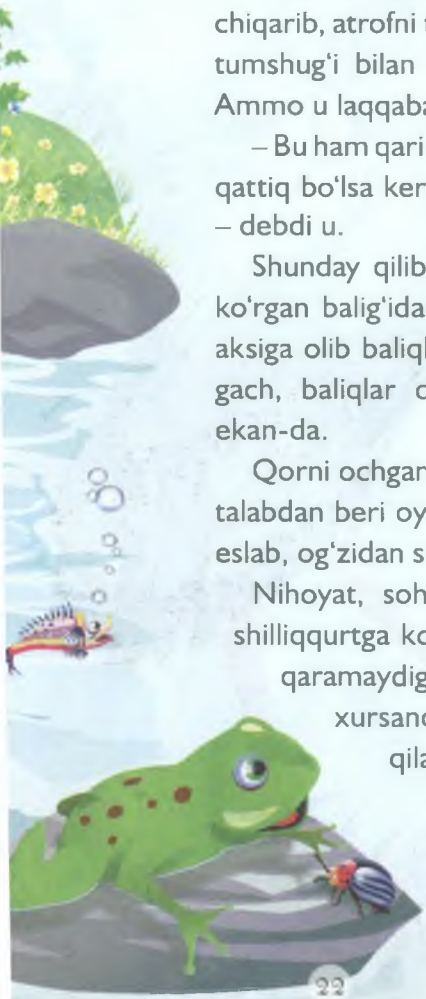
– Bu ham qari baliqqa o'xshaydi. Hoynahoy, toshdek qattiq bo'lsa kerak, yumshoq va mazalisini toparman, – debdi u.

Shunday qilib, laylak kechgacha aylanibdi. Har bir ko'rgan balig'idan kamchilik topaveribdi. Ammo endi aksiga olib baliqlar ko'rinmay qolibdi. Qorong'u tushgach, baliqlar daryoning chuqurroq joyiga qaytgan ekan-da.

Qorni ochgan laylak sabrsizlanib yemish qidirar, ertalabdan beri oyoqlari orasidan o'tib ketgan baliqlarnı eslab, og'zidan suvi oqardi.

Nihoyat, sohil bo'yidagi daraxt bargida kichkina shilliqqurtga ko'zi tushibdi. Boshqa payt yuziga ham qaramaydigan shilliqqurtnı ko'rgach, shunaqangi xursand bo'libdiki, eng totli ovqatni tanovul qilayotgandek, uni yamlamay yutibdi.

Ha, "Ochlik – dunyodagi eng mo-hir oshpaz", degan o'xshatish be-korga aytilmagan.

Boy va kambag'al

Qadim o'tgan zamonda juda ham boy odam yashagan ekan. U shu qadar davlatmand ekanki, oltinlarini qo'yishga joy topa olmaskan. Bir-biridan chiroyli saroylari, hashamatli ko'shklari, unumdor yerlari, sandiq-sandiq tilla-javohirlari bor ekan. Shuncha boy bo'lishiga qaramay, tanish-bilishlari uning bir marta bo'lsin, kulganini ko'rmagan ekan. Chunki doim uning qovog'idan qor yog'ib yurarkan. Odamlarga kulib qarasam, darhol yordam so'rab qolishadi, deb o'ylar ekan-da. Xullas, boy o'taketgan xasis ham ekan. Shahardagi odamlar uning qanday odamligini bilganlari uchun umuman uyiga borishmas ekan.

Bir kuni shaharga kambag'al yo'lovchi kelibdi. Uzoq yo'l bosib, qorni juda ham ochgan ekan. Boydan biror nima so'rab ko'rmoqchi bo'libdi. "Shunday hashamatli saroylarning egasi meni quruq qo'l bilan qaytarmas", – deb o'ylabdi u. Eshikni taqillatsa, xizmatkor ochibdi. Ostonada kambag'al bir kishi turganini ko'rgan boy, asabiylashib baqiribdi:

– Meni bezovta qilishga qanday hadding sig'di?

Kambag'al yo'lovchi avval hayron qolibdi, ammo istagini aytishga qaror qilibdi:

– Bir necha kundan beri yo'l yuraman, tuz totganim yo'q. Bir burda non bersangiz, juda ham mamnun bo'lardim.

Boyning qattiq jahli chiqibdi:

– Shahardagi odamlardan bir so'rab ko'r, bu uydan tilanchiga biror tishlam non berilganmikin?! Hoziroq

bu yerdan tuyog'ingni shiqillat. Kerak bo'lsa, boshqa joydan non so'ra! – deya o'shqiribdi. Bu gaplardan kambag'al yo'lovchining ko'ngli og'ribdi. Lom-mim demasdan yo'lga ravona bo'libdi. Boyning dashnomi

qalbiga og'ir botib, ochligini ham unu-
tibdi. "Men juda ham kambag'al odam-
man. Ammo doim jilmayib yuraman.
Shu kungacha hech kimning ko'ngliga
ozor bermadim, insonlarga doimo
yaxshi muomalada bo'lishga harakat
qildim. Boy esa katta qasrlarga, behisob
xazinalarga ega bo'lgani holda, odam-
larga yaxshilik qilmas ekan. Bir burda
non uchun odamlarni xafa qilarkan", –
debdi o'z-o'ziga.

"Xasis boy bo'lib, insonlarni xafa qil-
gandan, kambag'al bo'lib, ularga doim
shirin so'z bilan muomala qilish afzal", –
deb xayolidan o'tkazibdi. Xasis boyning
baxtsiz ekaniga achinibdi.

Dangasa quyon

Bir bor ekan, bir yo'q ekan. Juda qadim zamonda katta o'rmonda hayvonlar jamoasi baxtli hayot kechirarkan. Bir yili yozda dahshatli qurg'oqchilik boshlanibdi. Bir tomchi ham yomg'ir yog'mabdi. Suvsizlikdan rosa qiynalgan o'rmon hayvonlari bunga chora topish uchun to'planishibdi. Hayvonlardan birining taklifiga ko'ra, quduq qazishga qaror qilinibdi va darhol ishga kirishilibdi. Barcha hay-

vonlar, hatto qushlar ham kecha-kunduz dam olmay ishlashibdi. Faqatgina quyon: “Men hali juda ham kichkinaman”, – deb ishdan bo‘yin tovlabdi. Quyoning bu qiligi qolganlarning jahlini chiqaribdi.

Kunlar o‘tib, hayvonlar ishni oxiriga yetkazishibdi. Yangi qazilgan quduqdan muzdek suv chiqibdi. Bundan barcha hayvonlar shod-u x urram bo‘lishibdi. Zilol suvdan to‘yib-to‘yib ichib, maza qilib yuvinishibdi. Danga-salik qilgan quyonga esa suv berishmabdi. Hayvonlar shohi – arslon quyonni quduqqa yaqinlashtirmaslik uchun har kuni bitta navbatchi qo‘yibdi.

Quyoning xatosini tushunibdi, ammo g‘isht qolipdan ko‘chgandi.

Bir kuni fil quduqda navbatchilik qilayotgan ekan. Quyoning filni juda ham yaxshi ko‘rarkan. “Hech kim ko‘rmay turganda menga ozgina suv berarmikan”, degan umid bilan yoniga kelganida, filning uxlab yotganini ko‘ribdi. Qancha urinmasin, filni uyg‘ota olmabdi. Axiri, borib qulog‘iga baqiribdi. Fil shunaqangi seskanib ketibdiki, quduq atrofidagi tosh va tuproq uyumini surib yuboribdi. Tosh va tuproqlar quduq ichiga tushib, uni yopib qo‘yibdi. Bundan qattiq xafa bo‘lgan fil yig‘lashga tushibdi: “Men tufayli shunday bo‘ldi! Endi suvni qayerdan olamiz, tong otgach, boshqa hayvonlarga nima deyman?!”

– Bunchalik xafa bo‘lma! – debdi quyon. – Albatta, biror chorasini topamiz. Ikkalamiz ertalabgacha ishlasak, tonggacha quduqni tozalab ochamiz.

– Ammo sen kichkina va noziksan, – debdi fil. Quyoning esa shunday javob beribdi:

– Hali ko'rasan qanday ishlashimni!.. “Kichkina demang bizni...” degan gapni eshitmaganmisan?

Haqiqatan ham, quyon shunday g'ayrat bilan ishlabdiki, fil bilan tonggacha quduqni qayta ochishibdi. Ertalab fil hayvonlarga quyonning qanday mehnatkash ekanini aytib beribdi. Hamma quyonni olqishlab, quduqdan endi bermalol suv ichishi mumkinligini aytibdi. Quyon quduqdan suv icha olganiga emas, boshqa hayvonlar bilan yana do'stlashganiga juda sevinibdi.

Bo'ri bilan it

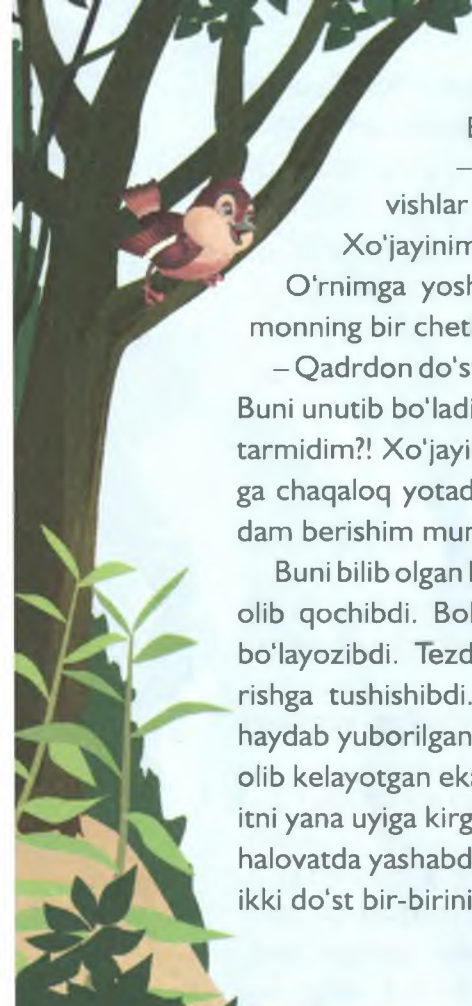
Bir kuni o'rmonda it bilan bo'ri uchrashib qolishibdi. Bo'ri kasal bo'lib, ahvoli og'irligidan arang yurayotgan ekan.

– Do'stim, senga nima bo'ldi? Ahvoling yomonga o'xshaydi, – deb so'rabdi it.

– So'rama, do'stim. Kunim bitganga o'xshaydi. Og'ir kasalman. Necha kundan beri tuz totganim yo'q. Ozib-to'zib ketdim. Ov qilib qorin to'ydirishga majolim yo'q.

– Unday dema. Boshingga tashvish tushadi-yu, men tomoshabin bo'lib turamanmi! Sen bilan qarindoshmiz, axir! Bu kecha xo'jayinimnikida to'y bo'ladi. Birga borasan. Seni o'zim mehmon qilaman.

It bo'rini yaxshilab mehmon qilibdi. Bo'ri bir necha kun ichida oldingidek kuchga to'lib, sog'ayib ketibdi. Itga rahmat aytib uyiga qaytibdi. Oradan oylar o'tibdi. Bo'ri bilan it yana o'rmonda uchrashib qolishibdi. Ammo bu safar itning ahvoli abgor ekan.

– Do'stim, senga nima qildi?
Bu ne hol? – so'rabdi bo'ri.

– Bo'ri, do'stim, boshimga ko'p tash-
vishlar tushdi, sen so'rama, men aytmay!
Xo'jayinim qariganimda meni uydan haydadi.
O'rnimga yoshroq it oldi. Keksayib qoldim, o'r-
monning bir chetida o'limimni kutyapman.

– Qadrdon do'stim! Sen hayotimni saqlab qolgansan.
Buni unutib bo'ladimi? Seni nochor ahvolda tashlab ke-
tarmidim?! Xo'jayining bola ko'rgan, shundaymi? Men-
ga chaqaloq yotadigan xonani ko'rsatsang, senga yor-
dam berishim mumkin, – debdi.

Buni bilib olgan bo'ri derazadan uyga kirib chaqaloqni
olib qochibdi. Bola yo'qolganini bilgan odamlar jinni
bo'layozibdi. Tezda o'rmonga borib chaqaloqni qidi-
rishga tushishibdi. Ne ko'z bilan ko'rsinlarki, uydan
haydab yuborilgan qari it chaqaloqni bo'ridan qutqarib
olib kelayotgan ekan. Bundan xursand bo'lgan xo'jayini
itni yana uyiga kirgizibdi. Qari it yana uzoq vaqt huzur-
halovatda yashabdi. Shunday qilib, sadoqatli va oqibatli
ikki do'st bir-birining hayotini saqlab qolishgan ekan.

